

Izhaja v Trstu
vsak petek ob 5. pop.
Rokopisi se ne vra-
čajo. Nefrankovana
pisma se ne spre-
jemajo.
Uredništvo in upravnistvo
ul. del Lavatoio
št. 1, I.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se
prodajajo po 6 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v šir-
kosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razmerno.

Glasilo „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Slovenski delavci mesta in okolice!

Podraženje stanarine pritisca vedno hujše na vse sloje t. ž. ž. prebivalstva. To velja v posebni meri za vas, delavci! Izročeni ste na milost in nemilost monopolu hišnih gospodarjev, ki liki pijavke izsesavajo iz vas zadnji novč. krvavo zaluzene plače.

V zadnjih dneh so hišni kapitalisti priredili naskok na Vaše žiljske interese. Protestirajmo odločno proti temu in odbijmo z združenimi močmi ta atentat.

Podpisana „Nar. del. organizacija“ priredi v ta namen v nedeljo, dne 20. februarja 1910 točno ob 10. uri predpoldne veliki

protestni shod

v gledališki dvorani „Nar. doma“ v Trstu s sledečim dnevnim redom:

Dajte nam cenih stanovanj!

SLOVENSKI DELAVCI iz mesta in okolice! Do vas je, da izpregovorite odločno, jasno in glasno!

TRST, dne 17. februarja 1910.

ODBOR

„Nar. del. organizacije“.

Spomenica o prosti luki.

V nedeljo, dne 13. t. m., se je vršil v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Trstu prav dobro obiskan shod delavstva proste luke. Navzočih je bilo do 300 oseb, v veliki večini članov N. D. O., prišlo pa je na shod tudi par socialnih demokratov, kateri pa so bili popolnoma tihi in mirni, in se tudi nihče od njih ni oglasil k besedi.

Shod je otvoril predsednik skupine N. D. O. delavstva proste luke, tovariš Kranjc, ki je poudarjal, da je namen shodu dvojen: razprava o razmerah v prosti luki sploh in pa o odgovoru na znano spomenico.

V nadaljnjem je podal kratek pregled celega gibanja v tej zadevi. Delavstvo si je želelo zboljšanja plače. Izvolilo je delegacijo, ki je šla k upravi javnih skladišč in namestniku. Namestnik je poudarjal, da je pred par leti zboljšal položaj delavstva, češ ker je država žrtvovala v ta namen 200000 K. Kar je mogoče, bo tudi sedaj storil, da se razmere zboljšajo. Govornik je tedaj pripomnil napram namestniku, da so se življenske razmere otedaj niso izpremenile, draginja je postala nesolna. In tedaj se je položaj zboljšal le za nekatere delavce, za druge pa ne. In če sedaj ne morejo izhajati tisti, katerim so se tedaj zboljšale plače, kako naj izhajajo tisti, katerim se plače niso izboljšale.

Razmere v prosti luki so naravnost škandalozne. Pogledati je treba le n. pr. volarje. Od l. 1898. sem je pri njih ostalo vse pri starem. Plačo dobivajo na dan, a delo imajo le po zimi, ko pa pride poletje, jih pa vržejo na cesto. Zato je naša glavna zahteva, da se volarji namestijo stalno. Pravice zahtevamo, ne pa, da bi se vršile proti delavstvu take sleparije.

Govornik je že pred enajstimi leti povedal v lice svetniku Minasu, kake sleparije se vrše pri nameščanju delavstva in sicer. Ako delavec ni po licu komu „visjemu“, pa ne avanzira, če se tako strogo izpolnjuje svoje dolžnosti, dočim drugi, ki so po licu temu ali onemu, avanzirajo vsakega pol leta. Zlasti pri tem trpe slovenski delavci, dočim se Italijani protežirajo na vse mog. če načine.

Ko so nekateri hoteli uvesti pravičnejše razmere, so jim socialni demokrati hitro očitali pristranost in jih začeli napadati v „Lavoratoru“, dasiravno so bili dotičniki ravno tako pravični Italijanom, kakor Slovencem.

Zlasti je vsega obsojanja vredno nameščanje čuvajev, kateri so navadno upokojeni finančni stražniki, ki itak že dobivajo 120 do 160 K mesečne pokojnine. Če mora delavec izhajati s 100 K mesečne plače, zakaj ne bi mogel tak človek izhajati s svojo penzijo! Koliko je med delavstvom pohabljenih ljudi, ki so se pohabili pri svojem delu v prosti luki, te ljudi bi bilo treba namestiti za čuvaje! Če pa oni penzioniranci ne morejo izhajati s svojo penzijo, naj pa država skrbi zanje, naj jim država zviša penzijo, da bodo mogli živeti! (Burno odobravanje!)

Ravno tako je tudi z raznimi pisarji, za katere nameščajo ljudi, ki imajo že itak visoke penzije, kakor Petek, Pontoni in drugi, delavstvo pa, ki je leta in leta delalo v prosti luki, pa mečejo na cesto. Taki ljudje potem trgajo revežem delavcem kruh iz ust. Govornik pozna uboge delavce, ki so morali prodati zadnji kosček oblake, da so, vrženi na cesto, mogli preživeti sebe in svojo družino, dočim je v prosti luki okrog 30 čuvajskih mest, katere bi mogli zasesti delavci, ki niso znožni za težko delo.

Narodna delavska organizacija hoče storiti vse, da se izpremeni te neznosne sramotne razmere. Zato naj se je pa delavstvo le krepko oklene. Nič se bati, ne uradnikov, ne Minas! Če so oni ki nosijo križce, smeli hoditi pod zastavo „Ginnastike“, smemo tudi mi slovenski delavci stopati pod našo plavo zastavo! (Živahno odobravanje in živio-klici!)

Delajmo pošteno, živimo pošteno, pa naj se vpišemo, kamor se hočemo, nihče nam ne more nič zato! (Burno odobravanje in živio-klici!)

Nato podeli predsednik besedo

tov. dr. Josipu Mandiću,

da poroča o uspehih dosedanjega posredovanja pri upravi javnih skladišč. Danes poročamo o njegovih izvajanjih le na kratko prihodnjič priobčimo govor v celoti.

Poročevalec poudarja, da se že 10 let sem neprestano čuje klic po izboljšanju razmer v prosti luki, zlasti pa so se ti klici pomnožili v zadnjih časih. Vse se pa osredotočuje v eni točki: v javnih skladiščih naj se vzpostavijo take razmere, kakoršne vladajo v drugih javnih podjetjih. Sedanje razmere n. odgovarjajo modernemu času in njegovim potrebam. Mezde so naravnost smešne naravnost sramotne za upravo javnih skladišč. Trst se širi z grozničavo hitrostjo, draginja raste, a plače nikakor ne rastejo v istem razmerju.

V nadaljnjem poda govornik zgodovino gibanja za zboljšanje razmer v javnih skladiščih. Ostro graja postopanje socialnih demokratov, ki so v svoji ošabnosti zavrnili skupni nastop delavstva proste luke, vsled česar hodi sedaj N. D. O. svojo lastno pot.

Dne 20. septembra l. l. se je vršil shod v Narodnem domu, ki je sklenil predložiti odločilnim faktorjem spomenico o razmerah v prosti luki. Dne 24. oktobra se je odobrila spomenica, katero je dne 12. novembra izročila delegacija namestniku, ki je obljubil odgovor do 1. februarja t. l. Ta odgovor je sedaj tudi dospel. Po kratkem pregledu zahtev, obseženih v spomenici, poda govornik poročilo o doseženih uspehih.

Zahteva, da se poviša tedenska plača vsem uslužbencem, brez razlike kategorije, stalnim in dninarjem, za 20%, je padla popolnoma v vodo, to pa zato, ker so državne finance v tako žalostnem položaju, da ni za tako povišanje denarja v državni blagajni. Da ni denarja v državnih blagajnah, ni vzrok morda to, da je morebiti država ustanovila Slovencem v Trstu slovensko šolo, ali da je ustregla željam Slovencev in Hrvatov v Istri na šolskem polu, ne morda zato, da je država napravila kake potrebne korake na polju socialne zakonodaje, tem-

več le zato, ker se je zljubilo baronu Aerenthalu po nepotrbenemu anektirati Bosno in Hercegovino. Kadar vojaška uprava rabi milijone, tedaj je denarja vedno dovolj, nikdar ga pa ni, kadar bi bilo delavstvu treba dati, kar mu gre! (Živahno pritrdjevanje!)

Govornik noče vzbujati nikakih nesnovanih upov, ali vzlic temu se je nadejati, da bo delavstvo prodrlo prej ali slej tudi s to svojo zahtevo, če ne danes, pa vendar v dognednem času. Saj je vendar upati, da baronu Aerenthalu ne bo zopet padla v glavo žensalna misel, da bi bilo treba anektirati morda Sroijo, Bolgarsko in bogve kaj še vse.

Lojalno prizna, da torej temu neuspehu niso krivi socialni demokrati, niti ni kriva N. D. O., temveč le nepremišljena akcija barona Aerenthala ter drugih visokih in najvišjih krogov.

Odbor bo vsekako, naj današnji shod sklene, kar hoče, nadaljeval svoje delo v tej smeri in ne bo odnehal tako dolgo, dokler ne doseže, kar je zahteval.

Zahteva po stanovanjski dokladi 15% na plačo se je odklonila iz isih vzrokov.

Dosegla se bo pomnožitev štiriletnic od treh na štiri.

Glede pokojnine se je doseglo, da ne bodete za podlago odmerjenja pokojnin samo dve tretjini plače, kakor je bilo doslej, temveč cela plača. Cela pokojnina se da že po 35 letih službe, ne pa šele po 40 letih, kakor je bilo dosedaj. Sorazmerno se zboljša tudi pokojnina vdovam in otrokom.

Glede plače za slučaj bolezni — zahtevala se je plača za cel čas bolezni, ako bolezen ne traja več kot eno leto — se ni ugodilo tej zahtevi iz zgoraj navedenega vzroka — ni denarja.

V zadevi letnega dopusta, katerega je zahtevala spomenica za vse delavstvo enako po 15 dni, se je dosegel lep uspeh: pri-seženi delovodje dobe 15 dni dopusta, predelavci po 8 dni, vsi ostali delavci pa po 5 dni dopusta na leto.

Zahtevi v zadevi plačila za nadurno delo se ni ugodilo — ni denarja. Odpadla pa je točka glede doklade 2 K delavstvu, ki bi se določilo za delo v novi prosti luki pri Sv. Andreju.

Položene kavicje se vrnejo onim, ki jih zahtevajo. Seveda potem zato odpadejo predumji.

Glede nameščanja osebja je uprava javnih skladišč obljubila strogo nepristranost. Odpravi se vsak favorizem in nepotizem. Tako bodo postrižena krila raznim Pollakom in drugim.

Zahtevi, da se delavci vseh kategorij po štiriletni službi namestijo stalno, se ni ugodilo.

Pometajem se dovolite, če je potrebno, po dve barvasti obleki na leto.

Delavci, nameščeni pri delu v kletih, pa dobe na leto eno obleko.

V zadevi volarjev se ni sprejela zahteva, da se po štirih letih službe namestijo stalno. Pač pa se je zagotovilo, da dobe, če bo le mogoče, po enem letu službe delo vsak dan. Vsi volarji dobe po enem letu službe po en par škornj na leto. Plačo dobivajo ne več na dan, temveč na teden, vendar pa ostanejo provizorični. Uprava skladišč je obljubila, da dobe volarji, ki postanejo nesposobni za svoje težko delo, lažja dela. Vsak volar dobi delavni red, ki ga ima vedno pri sebi, kakor železničarji. Volarji imajo pravico do pokojnine od dneva, ko se namestijo stalno.

Glede ugodnosti pri vožnji po železnici ne mora uprava skladišč ničesar ukreniti, treba se je v tej zadevi obrniti na železnico samo.

Kakor rečeno, se je zvišanje plač naravnost odreklo zaradi slabih državnih financ. Vendar pa je uprava javnih skla-

dišč pripravljena na drug način vsaj nekoliko odpomoči dosedan im slabim mezdinim razmeram in sicer na ta način, da bo okrog 150 delavcev ali avanziralo ali pa postalo stalno nameščenih.

Ta poboljšek se razdeli takole: pri mehničnem oddelku bo avanziralo 33 delavcev, pri ostalih, izvzemši volarje se pomnoži število stalnih nameščenec od 332 na 400, pri volarjih pa od 10 na 40. Tako se zboljša položaj vsaj nekaterim delavcem.

Sedaj nastane vprašanje, kako stališče naj zavzame delavstvo napram temu odgovoru?

Delavstvo naj samo odloči! Kakor rečeno, da bo v to izvoljeni odbor, pa naj bo današnji sklep kakršenkoli, delal toliko časa, da se doseže vse v spomenici izražene zahteve, dokler ne bo zmage na celi črti.

V nadaljnjem je govornik ostro grajal socialne demokrate, ki so se v „Lavoratoru“ že bahavo širokoustili, da bodo zmagali na celi črti, in to laž izrabljali proti našemu delavstvu, dočim v resnici niso dosegli skoraj ničesar. „De mortuis nil nisi bene“ — o mrtvih ne gre govoriti slabo — ali socialni demokrati, ki so postavljali N. D. O. na pranger, češ da bodo oni dosegli vse mi pa nič, niti oddaleč niso dosegli tega, kar smo mi. Perez in drugi, ki so se bahali, da kake spomenice sploh ni treba, da bo uprava javnih skladišč kar trepetala pred njihovim nastopom, so na svojem lastnem shodu v četrtkem komaj zapirali usta svojih lastnih pristavšev, ki so hoteli protestirati proti njihovu nastopu. Socialni demokrati se niso zadovoljili z odgovorom in so sklenili še počakati z definitivnim odgovorom ter se prepustili stvar popolnoma akcij-kemu odboru, da stori nadaljne korake. Toda to nas popolnoma nič ne briga, kaj sklepajo socialni demokrati, vi slovenski delavci odgovorite le, kaj je nam treba sedaj storiti.

Slišali ste, kaj se je doseglo in kaj se ni doseglo. Vi sklenite, kaj naj se stori, in N. D. O. bo izvršila vaš sklep.

Eno pa se je jasno pokazalo pri tej celi stvari, da nikakor ni potrebno, da bi delavstvo moralo prisegati na evangelij kakega Pereza ali Pittonija, da kaj doseže, N. D. O. je pokazala, da more sama v polni meri braniti in varovati koristi svojih članov. Zato naj pa se narodno delavstvo le krepko oklene Narodne delavske organizacije, in kmalu bo prišel čas, ko bo doseglo uresničenje svojih želja in zahtev po Narodni delavski organizaciji!

Burno, dolgotrajno odobravanje je sledilo govornikovim izvajanjem.

Ko je tov. Kreševič še poudarjal, da se je doseglo res nekaj, a kar se še ni, da je pač upanje, da se doseže v bodoče, da je N. D. O. storila napram delavstvu v polni meri svojo dolžnost, dočim socialni demokrati delajo le z namenom, da bi njihovi generali dobili visoke kape in sablje, za delavske potrebe jim pa nič ni, ter zaključil s klicem: „živila N. D. O.“ je vprašal tov. Sajovic, kdaj stopijo ta zboljšanja v veljavo.

Tov. dr. Mandić pojasni na to vprašanje, da so to predlogi uprave javnih skladišč, katere bo Minas s priporočilom predložil finančnemu ministrstvu na Dunaju.

Mogoče bi bilo, da bi se ministrstvo ne strinjalo s temi predlogi, a gotovo je da Minas in finančni minister nista tako oddaljena, da ne bi se izvršilo to, kar predlaga in priporoča Minas. V dveh, treh mesecih, morda pa tudi že prej, stopijo gotovo te izpremembe v veljavo in tedaj dobimo tudi pismen odgovor.

Tov. Sajovic pripomni, da pride v ponedeljek minister ogledat si novo prsto luko, in bi bilo dobro, da gre k njemu deputacija, ki bi mu priporočila uresničenje teh obljub.

Na predlog tov. dr. Mandića se sklene, da gre k ministru deputacija treh oseb. V deputacijo so izvolili navzoči tov. Sajovicica poleg predsednika skupine tov. Kranjca, enega odposlanca pa imenuje N. D. O.

Na predlog tov. Jeranka se vzame nato poročilo o stanju cele zadeve naznanje, a dne 12. septembra izvoljeni odbor se pooblasti, da stori vse nadaljne korake v svrhu dosege vseh zahtev. Predlog je bil sprejet soglasno, brez ugovora.

Nato je strokovni tajnik tov. Ekar zavrnil očitane nasprotnikov narodnega delavstva, da slovensko delavstvo ne postopa kolegialno napram tovarišem delavcem, ako zahteva predvsem zase zaslužka na domačih tleh, saj ima slovensko delavstvo prav zato, ker je tu domače, pravico do zaslužka na svojih domačih, rodnih tleh. Ravno tako brezmiselnost pa je tudi hujšanje proti N. D. O., češ da ničesar ne more doseči za svoje članstvo, zlasti menda zato, kar se tako rado očita, češ ker nima niti programa. Ravno danes se je pokazalo, kaj je delala in kaj je dosegla N. D. O. Ako ne bi imela drugega, je ravno v tem delu v korist slovenskega delavstva njen program. Kaj pomagajo najljepši programi na papirju, ako ostanejo na papirju, N. D. O. je program njeno delo v blagor delavstva.

Zato naj se pa slovensko delavstvo le krepko oklene organizacije, ki bo vedno z vsemi svojimi močmi delovala v korist delavstvu.

Novoustanovljeno strokovno tajništvo bo delavstvu vedno na razpolago. Delovalo bo zlasti na to, da se obstoječe organizacije čim bolj utrdijo in da se ustanove nove, kjer jih še ni. Za to svoje delo pa pričakuje tudi vsestranske podpore s strani delavstva samega. Eden za vse, vsi za enega, skupno delo bo gotovo dovedlo do zaželenega cilja! (Odobranje!)

Predsednik tov. Kranjc je nato še pozival delavstvo k odlagčnemu nastopu. Posebno sedaj, ko se odpre delo v novi prosti luki, naj slovenski delavci brez strahu, pogumno zahtevajo dela. Korajža velja, le nikogar se ustrašiti! Bog vas živi!

Nato zaključil ta velpomembni shod.

.. ZVEZA ..

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV. Stanovanjsko vprašanje.

zjž. — Vprašanje v zadevi stanovanj in stanarine se vleče pri nas železničarjih v Trstu že leta in leta kakor nit brez konca in kraja in se bo še vlečlo, ako ne stopimo na popolnoma drug tir. Sicer se je hotelo izkazati c. kr. železniško ministrstvo nasproti železničarjem nekako naklonjeno s tem, da je dovolilo doklado za Kras, a pri tem brčkone ni pomislilo, da ostanemo mi v vprašanju stanovanj in stanarine še vedno nasproti drugim krajem na starem stališču.

Odlučilo se je torej c. kr. železniško ministrstvo za zidavo personalnih hiš z menda 240 stanovanj v Trstu in menda stem hotelo od pomoči stanovanjski mizeriji pri železničarjih! (?) Ali čim bolj se vglavimo v te personalne hiše, bolj nejasno postaja, kako hoče c. kr. železniška uprava stem odstraniti neznanske žrtve, ki jih imajo ostali tisoči železničarjev, ko si morajo krajšati svoj vsakdanji kruh, da doplačujejo krvavo na svojo jim odmerjeno stanarino, in to posebno nižji uslužbenci.

In kaj šele delavci! Ti siromaki, katerim železniška uprava niti ne privoščiti poštene dnevne plače! In ako slišiš mnenje kakega preobledenega višjega uradnika, ti bo še prav oblastno zabrusil v obraz: kaj pa manjka delavcem, kaj pa hočejo še več, naj bodo veseli, da jih ne odpuste. In pri tem pa pozabi, da tudi on uživa svojo dobro plačo od njihovih žuljev.

Vrnimo se k personalnim hišam. Kakor smo že omenili, da se ne morejo zadovoljiti s temi 240 stanovanji ostali železničarji, treba nam je še posebej omeniti, da tudi ti stanovalci v personalnih hišah pošteno dokladajo na svojo stanarino, kar priča, da tudi železniški upravi ni mogoče nuditi svojim uslužbencem stanovanja za stanarino, katero nam odmeri c. kr. železniško ministrstvo, našemu stanu primerno. Da tega ne more nuditi, je umevno, ker se je rabil kapital od provizijskega fonda in ta se mora obrestovati, ako noče železniška uprava spraviti v nevarnost uslužbencem pripadajoče pokojnine.

V tej zadevi bo treba, da pričnejo železničarji sami zopet premišljevanje, na kak način bi se zboljšale stanovanjske razmere za železničarje, ker od c. kr. ministrstva ali pa celo še od c. kr. ravnateljstva v Trstu kaj takega gotovo ni pri-

čakovati, ker gospodje pri zeleni mizi ne vedo, kaj se pravi trpljenje in pomanjkanje.

Na noben način pa se ne sme pustiti iz vidika zahteva po zvišanju stanarine za Trst, in ako bi bilo c. kr. železniško ministrstvo še tako trdovratno. In posebno zdaj bo naša dolžnost, da opomnimo c. k. ministrstvo na dolžnosti napram uslužbencem.

Občutil je morda že marsikdo, in kdor še ni, pa šele bo, da so pritiskali hišni posestniki zdaj meseca februarja ob polletnem plačilnem roku svoje stranke zopet s povišanjem stanarine in to ne samo morda za kakih 10 odst. ne, za 40, da celo 50 odst. se je zvišala strankam letna najemnina za stanovanje. In mi? Mi železničarji pa živimo isto stanarino, ko se je najemnina stanovanj povišala medtem morda že 3 krat. In ne samo to, mi uslužbenci, kar je nas od uradnika navzdol, smo med tem časom morali še mirno gledati, ko je c. kr. žel. ministrstvo povišalo leta 1907 uradnikom stanarino splošno za 20 odst. Gotovo jim to privoščimo, ali prašamo tukaj visoko c. kr. ministrstvo, ali dela pri nas tudi pri uradovanju in naših službenih opravilih kako izjemo. Mi trdimo nasprotno, naklada se nam vedno več dela, odškodnine pa primeroma vedno manj.

Na stanovanjske razmere pa se hočemo povrniti še v drugi številki.

zjž. — Čudno ravnateljstvo. C. kr. ravnateljstvo drž. železnic v Trstu mora imeti res čudno vodstvo, tako v celoti, kakor pri posameznih resortih. Kakor slišimo, se namerava odpustiti cela vrsta pomožnih moči, pisarjev in risarjev. Ti so bili sprejeti pred enim in celo pred dvema letoma, menda po potrebi! Sicer je to jako dvomljivo, ker se človeku zdi, da merodajni faktorji sploh ne vedo, kaj delajo, in bi marsikateri nižji uradnik boljše zadel ureditev službe. Zdaj, ko so se vsi ti pomožni delavci več ali manj zibali v sladki nadi, da se po tolikem času nameste definitivno, dobe namesto namestitve — brco. In vzroki? C. kr. železniško ministrstvo je menda zasledilo, da se potrosi preveč denarja za pomožne moči, in je skrbilo kredit za te vrste uslužbencev na precej nižjo letno svoto. In tukaj si zna c. kr. ravnateljstvo izvrstno pomagati. Ne da bi preiskalo, ali je eni ali drugi morda vendar še neobhodno potreben, odpove po svojem okusu raznim takim uslužbencem službo. Kako imenitno je postopalo pri odpovedbi in kako lepo je izbralo ravnateljstvo prizadete, izpregovorimo drugo pot. Jasnje je pokazalo, kam pes taco moli. In pri vsem tem, da se eden ali drugi res krvavo potrebuje, ne pomaga nič.

Zdaj pa pogledimo, kako je s kreditom. Čudno je to, da se ravno zopet le pri c. kr. železniškem ravnateljstvu v Trstu zniža ta kredit. V Pragi in Inomostu se je menda celo povišal za 10.000 — oziroma 6.000 — kron za leto 1910 in se sliši, da pri teh ravnateljstvih celo še sprejmejo na novo pomožne moči. To dejstvo kaže, da uravnavajo pri raznih ravnateljstvih c. kr. državnih železnic svoje posle z glavo, pri drugem pa brez glave, ker drugače bi se take stvari ne mogle dogoditi. Tukaj prideta v poštev le dve točki: ali sprejemem le toliko osebja, posebno pa pomožnega, kar potrebujem neobhodno, potem mi tudi ni mogoče odpustiti, in to tudi ne na pritisk ministrstva, nobene uradne moči, ali pa sem delal brezbržno na željo posameznikov, potem sem prisiljen se ukloniti višjemu pritisku in sem si dal stem le slabo spričevalo.

Delo je v tiru, zmanjšalo se menda ni, posebno tega ni pričakovati zdaj v spomladnem in letnem času. Kdo pa pri tem potem trpi, bi lahko povedala marsikatera slabo, da, beraško plačana moč ali nižji uslužbenec.

zjž. — Skrbno ravnateljstvo. Ravnateljstvo c. kr. drž. železnic res zelo skrbi za svoje uslužbence. V Pistjanu na Ogrskem se nahaja zdravilišče z blatnimi kopelimi. Tako zdravljenje v po naravi toplem blatu se kaže posebno uspešno za skrbno (revmatizem). Uslužbenci c. kr. drž. železnice dobijo tam potom železniške uprave nekaj olajšave v denarnem oziru, imajo namreč znižane cene. Taki bolniki se pa morajo oglasiti pri c. kr. ravnateljstvu državnih železnic že do 10. februarja. In to se naznanja potom uradnega lista od c. kr. ravnateljstva drž. železnice šele dne 6. februarja, in uradni list dobijo pristojna mesta v roke, ako dobro gre, po treh do štirih dneh. In ko izvedo to uslužbenci pišemo že 16. in morda 20. februarja.

Drugokrat bi prosili malo več točnosti pri humanitarnih zadevah.

zjž. — Delavske razmere. — (Rienberg). Naše vreče trpljenja so napolnjene do vrha in hočemo si malo olajšati naše breme stem, da damo vsaj duška našemu trpljenju. Radi bi izpraznili te vreče trpljenja in si želimo, da bi morda vendar prišel čas, da bi mogli položiti v nje kaj boljšega. Pogledimo na primer le, kako se razlikujejo plače nas delavcev na deželi od onih v mestu in bližnji okolici mest. Mi jim gotovo ne zavidamo njihovega boljšega položaja, pač pa se moramo zgražati nad merodajnimi faktorji, ki odmerjajo nam beraške plače in delajo z nami toliko razlike, akoravno služimo istemu podjetju, to je c. kr. železniški upravi. Prosili bi c. kr. železniško ravnateljstvo, da bi nam vendar enkrat uravnalo plače, ker mora upoštevati dejstvo, da postaja tudi na deželi in to tudi v naših krajih vsled železnice vse dražje, ker se izvažajo vsi domači pridelki v mesto, bodisi v Trst ali Gorico, in se moramo mi zadovoljiti za drag denar z najnavadnejšimi živili, da, samo kruh nam še ostane in še ta postane v 24 urah tak, da ga tudi voz parizar ne zdrobi, ako bi ga prevozil, pa še takega kruha nam včasih zmanjka. Stanovanja postajajo vedno dražja. In pri tem, da so plače prožnih delavcev tako nizke, da, človek komaj in komaj zasluži za svojo hrano, nam še otežuje naš zaslužek c. kr. sekcija za vzdrževanje železnice po železniškem mojstru, ker se nam ne pusti delati ob deževnem vremenu. In tudi tukaj bi nam šla c. kr. sekcija za vzdrževanje proge lahko na roko, ako bi nas hotela pustiti delati v predorih ob slabem vremenu. In ako bi tudi v predorih ne bilo dela, bi delali lahko lesene cveke, kakor jih delajo drugi železniški delavci, ker se jih rabi veliko pri železniškem delu. Mi visimo z našim zaslužkom, kakor pajek na svoji pajčevini. Medtem ko drugi železniški delavci delajo lahko tudi ob slabem vremenu, si sušimo mi prazne želodce in stiskamo okolo pasa jermen, da nam ne zdrkne z nas. Take so razmere pri nas ubogih delavcih, ker vsak posamezni predpostavljeni delavcem pravico po svojem, in bog ne daj, da bi ti dišala taka oseba po nemškem kožuhi.

Herpelje. Dne 19. februarja se vrši ustanovni shod podružnice Herpelje in okolica „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ v Kozini, v hotelu „Adrija“ ob 9. uri zvečer. Vsak mora imeti vabilo.

DOMAČE VESTI.

d — Pozor člani! Opozarjamo člane, ki zaostajajo s članarino in prispeljki za podporni zaklad, da s tem izgube vso pravico do podpore.

d — Trgovinski minister dr. Weisskirchner je v torek, dne 15. t. m., ob poludveh popoldne sprejel v avdienci deputacijo, ki se je v smislu sklepa nedeljskega shoda delavstva proste luke oglasila pri njem. V deputaciji so bili tovariši dr. Mandić, Kranjc, Sajovec in strokovni tajnik Ekar. Prav ugoden vtis je napravilo na deputacijo dejstvo, da je minister sprejemal brez ozira na stan in družabno stališče priglasev po času priglavitve za avdienco. Ekscelenca je bil zelo prijazen in poudarjal, da ga veseli, da je prišla deputacija k njemu. Tov. dr. Mandić je najprej predstavil ministru člane deputacije in mu potem v kratkih besedah pojasnil željo in zahteve delavstva v prosti luki, kakor so izražene v znani spomenici. Poudarjal je, da je dvorni svetnik Minas priznal upravičenost zahtev, da je obljubil, da bo priporočil izpolnitev nekaterih, a glavno, zvišanje plač in dovolitev stanovanjske doklade, da je nemogoče vsled neugodnih državnih finančnih razmer. Dr. Mandić je izrekel željo, naj bi se vsaj dovolila stanovanjska doklada, ako se že ne zvišajo plače, kajti stanovanjske razmere so v Trstu od časa do časa vedno neznošnejše. Minister je izjavil nato, da obžaluje, da ni vedel prej, da pride deputacija k njemu v tej zadevi, sicer bi se bil dal natančneje informirati. Memorandum da mu ni še bil predložen. Ko se to zgodi, ga hoče natančno proučiti in poskrbeti, da se kolikor mogoče ustreže izraženim željam. Glede zvišanja plače, oziroma stanovanjske doklade je rekel, da bi bilo pač vse eno, ali se na ta ali oni način reši stvar, glavno bi bilo pač, da delavstvo kaj dobi. Minister si je zabeležil zadevo spomenice. Nato je dr. Mandić opozoril ministra na nujno potrebo, da se zagotovi domačemu delavstvu kruh pri državnih podjetjih, katerega mu zlasti izpodjedajo podaniki italijanskega kraljestva. Na vprašanje ministrovo, koliko je približno italijanskih podanikov v Trstu, je odgovoril

dr. Mandić, da približno kakih 30.000 in da so to večinoma delavci. Socialnim demokratom je seveda vseeno, ali so to tuji podaniki ali ne. Minister: To jim ni vseeno, ker niso volilci. Dr. Mandić: To seveda ne, ali z njihovega mednarodnega stališča. Minister je priznal, da je tu stališče vlade precej težavno, pripomnil, da mestna občina v svojih podjetjih zelo rada sprejema uslužbenice iz Italije — dr. Mandić: v mestni plinarni je uslužbenih do 300 italijanskih podanikov — vsekako pa bo vlada poskrbela zato, da bodo imeli v javnih skladiščih prednost domačini. Dr. Mandić je nato še izrazil željo, naj bi se poskrbelo za Lloydovo delavstvo, da ne bi prišlo ob zaslužek. Minister je nato odgovoril, da je za to že poskrbljeno. Stabilimento technico se znatno razširi, prostora bo za približno tisoč delavcev, vojna mornarica bo izvršila več novih gradenj, Lloyd sam bo še, vedno imel zaposlenih kakih 400 delavcev. Za onemoglo delavstvo pa je minister tudi poskrbel, da bo dobivalo pokojnino. Ko je minister nato še enkrat zagotovil deputacijo, da bo po svoji moči skušal ustreči izraženim željam, je bila avdijenca končana. Trajala je avdijenca približno 10 minut. — Obljube so torej tu, videli pa bomo, kako se bodo tudi izpolnile. Mislimo pač, da smemo z vso gotovostjo pričakovati, ako je ne bodo drugi, da bo vsaj minister držal dano besedo. Zabeležimo naj še to, da smo iz razgovora z ministrom dobili vtis, da je bilo naše delavstvo edino, ki se je oglasilo pri ministru v tej zadevi. Ako bo torej uspeha, seveda uspeha za vse delavstvo v javnih skladiščih, bo to torej zasluga edino N. D. O.

d — Otvoritev nove proste luke se je izvršila na slovesen način v ponedeljek, dne 14. t. m., v navzočnosti trgovinskega ministra dr. Weisskirchnerja in drugih odličnjakov. Kot glasilo delavstva nas ta slavnostna otvoritev pač ne zanima dosti, pač pa nas zanima nekaj drugega. Tako le za „špas“ so namreč hoteli pokazati, kako se naklada in izklada blago, da vidi minister to čudo božje. V to svrhu je bilo seveda treba delavcev, in te delavce so vzeli iz stare proste luke. In ker je bilo vsaj za ta slučaj pričakovati, se tudi sedaj ni zgodilo, namreč, da bi bili vsaj ti delavci sami domačini. Celotno pričo c. kr. avstrijskega trgovinskega ministra in drugih visokih državnih funkcionarjev so bili pri „slavnostnem“ delu zaposleni trije regnikoli, med njimi celo eden, kateremu sili „odrešena neodrešenost“ na naravnost izživalen način iz vsake luknjice njegove kože. Ali se je morda hotelo s tem na očividni način pokazati, da bo tudi nova prosta luka torišče raznih izven- in protiaustrijskih italijanskih zagrzencev, da bodo tudi tu tuji privandanci trgali kruh domačinom izpred ust? Naj pazijo gospodje, ki imajo tu odločilno besedo, da lonec ne prevre! Spominjajo naj se svojih obljub, kajti sicer bi jih morali smatrati za ljudi, ki ne drže svoje besede, morali bi jim vreči v obraz priimek, ki gre človeku, ki prelomi dano besedo! Torej le častno in le pošteno!

d — Delavstvo v prosti luki zaradi pač res po vseh božjih in človeških postavah, da pride po svoji smrti kar toplo v nebesa, saj v življenju ima takorin tako le pekel, in to pošteno zakurjen pekel, v katerem nalagajo polena na ognj, na katerem se cvre naše delavstvo, pač najrazličnejši poklicani in nepoklicani peklenški kurjači. Kaj pravite, ali ni naravnost škandal, da je za časa vladanja Njegov. Vel. cesarja Frana Josipa I, v blaženem 20. stoletju, stoletju vsestranskega najmodernejšega napredka mogoče ta-le slučaj: Delavec, ki se je trudil in mučil celih 12 let pri težkem delu v prosti luki in si je pri tem delu nakopal neozdravljivo bolezen, ne ve danes, kaj najdene jutri sam s celo svojo družino v usta. Penzije mu ne dajo, za delo ni sposoben, lahkega dela je dovolj, toda to opravljajo ljudje, ki itak že vtikajo vsak mesec prav lepe penzije v svoj žep, uboga para delavec trpin pa dobi po par dnevnin na teden, da bi mogel živeti, premalo, da bi mogel poginiti, preveč. Zgodilo se je, da je moral mož prodati svojo edino nedeljsko obleko, ki jo je itak že nosil leta in leta, od svoje poroke, ker si druge ni mogel nabaviti, samo, da je mogel utolažiti lakoto sebi in svojim ubogim otročičem! In take stvari se dogajajo v prosti luki pod — cesarsko kraljevo upravo! Na take sramotne razmere pač ne gre nič drugega kakor — fej! trikrat fej!

d — Socialni demokrati zopet — pogoreli. Socialni demokrati v Zagorju, Trbovljah. Ojstrem in Hrastniku so vložili

pred kratkim prošnja na trboveljsko pre-mogokopno družbo za zboljšanje plače rudokopom. Družba jim je sedaj poslala odgovor, ki kratkoma lo odreja vsako, tudi najmanjše zboljšanje. A to še ni vse. V odgovoru družbe je tudi čitati, priznamo, naravnost nesramno očitaje, da bi delavstvo lahko imelo boljši zaslužek, ako bi bilo manj leno. — Tak je torej odgovor na socialno-demokratsko prošnjo. Socialni demokrati seveda sedaj tarnajo in javkajo, češ da družba ni upoštevala njihove prošnje in jim povrne dala še tako pod nos, ali ne pomaga pač nič, kar je, to je. Ne da se pač zbrisati, da se družba na prošnje socialnih demokratov ne ozira prav nič. Mišl bi pač kdo, da bo sedaj kar gromelo po socialističnih listih in shodih, ali nič, pa nič. Strašansko ponižni so postali ti patentirani „reševalci“ delavstva in prepuščajo le — sodbo javnosti. No, delavstvo bo imelo od te „sodbe javnosti“, pa naj že bo kakoršnakoli, pač proklete malo vtakniti v usta. In odkod vse to? Stvar je toliko umljiva, če se ve, da se „voditelji“ delavstva a la Čobal družijo in bratijo s kapitalisti. Odkod bodo pa potem dobili korajže, povedati sovražnikom delavstva, kar jim gre. Delavstvo, ki se je že dovolj časa dalo voditi za nos, naj vendar izpozna enkrat, kam pes taco moli, in obrne hrbet ljudem, katerim je resnično korist delavstva deveta briga. Kdor ima kaj pameti v svoji glavi, bo pustil razne Čobale, naj si, kakor že hočejo, nabirajo tisočake, in oprijel se bo Narodne delavske organizacije, ki bo vedno in vselej, brez ozira na desno in levo, storila v polni meri svojo dolžnost napram svojim članom. Nepobitna resnica je, da je zaslužek v teh premogokopih naravnost nesramno slab, da človek komaj zasluži po 1.50 K na dan, da je nujno potrebno, da se te neznosne razmere izboljšajo, a ravno tako nepobitna resnica je, da socialni demokrati ob svoji dvoresnosti ne bodo dosegli ničesar. Zato pa, delavstvo, proč od njih in v našo N. D. O.!

d— **Debatni tečaji.** Da izobrazijo svoje člane v praktičnem duhu in preskrbi posebno za agitacijo sposobnim članom umevanje vseh socialna politična vprašanja zadevajajočih stvari, se je N. D. O. odločila otvoriti posebne debatne tečaje. V teh tečajih se bo v poljudni in popolnoma neprisljeni obliki razpravljalo o najrazličnejših in najaktuelnejših problemih. To ne bodo nikaka stroga in dolga predavanja, marveč izvajanje nekoliko misli, katerim bo sledila preprosta debata. Vsak se bo lahko priglasi k besedi, stavi razna vprašanja itd.

Prva taka debata se bo vršila prihodnji ponedeljek ob 8. uri zvečer v dvorani N. D. O. ul. Lavatolo št. 1.

Debato bo vodil strokovni tajnik tov. Ekarja, in sicer bo debata veljala zanimivemu predmetu: pregled svetovnih delavskih organizacij. Opozorjamo vse delavce, posebno člane, naj se udeležijo redno in v velikem številu teh debatnih tečajev. Le na ta način si bomo zagotovili naraščajoč agitatorjev in boriteljev N. D. O.

d— **Predavanje.** V torek, dne 22. t. m. zvečer ob 8. uri se vrši v Sokolovi dvorani Narodnega doma v Trstu predavanje o jako zanimivem predmetu: Carigrad. Predavanje bo pojasnjevalo 120 skriptičnih slik. Slovensko delavstvo vabimo, da se v obilnem številu udeleži tega zanimivega predavanja.

d— **Rudarski senat pri ljubljanskem deželnem sodišču.** Justično ministrstvo je imenovalo sporazumno z ministrom za javna dela kot prisednika pri rudarskem senatu ljubljanskega deželnega sodišča Frana Bouška, c. k. rudniškega nadoskrbnika v Idriji, in Ferdinanda Schullerja, upokojenega rudniškega ravnatelja v Ljubljani. Vinko Strgar, predstojnik ljubljanskega rudarskega urada, je bil že dosedaj prisednik rudarskega senata.

d— **Krajevna skupina N. D. O. „Škedenj“** je imela prošlo soboto v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škedenju dobro obiskan društveni sestanek. Otvoril ga je predsednik krajevne skupine tov. Fran Pečnik ter podal besedo tov. dr. Mandiću, da poroča o ureditvi razmer v plavžih. Tov. dr. Mandić je pred vsem predstavil navzočim za-topnika konsumne zadruge v Trstu, njenega predsednika tov. Možeta in odbornika tov. Bolo-

niča ter strokovnega tajnika, tov. Ekarja. V nadaljnjem poroču o uspehih konference, ki se je vršila med odposlanstvom delavstva z voditeljem podjetja Mayerjem. Vodstvo podjetja je deloma ugodilo zahtevam delavstva. Doseglo se je, da sme odpušteni delavec še 14 dni po izstopu iz službe bivati v svojem stanovanju. Mayer je izpočetka nastopil silno ošabno proti odposlancem, a ko so mu ti odločno pokazali, da naj jih smatra za odposlance delavstva, ne pa za zasebnike, je postal hitro prijazen. Glede 14 dnevne odpovedi so odposlanci poudarjali, da se je morala tej zahtevi ukloniti celo ošabna železnica, da ima delavstvo povsod 14 dnevno odpoved. Mayer je poudarjal, da delavstvo samo ne respektira 14 dnevne odpovedi, češ, če najde boljšo službo, pa odide brez odpovedi. Sicer pa da bi priznanje 14 dnevne odpovedi značilo kapitulacijo vodstva podjetja pred delavstvom, kar da bi bilo sramotno. Odposlanci so nato predlagali, da naj se torej za sedaj ne prekliče novi službeni red, pač pa naj se za dobo dveh mesecev suspendira določba glede prenehanja službenega razmerja. Če bo med tem časom delavstvo respektiralo 14 dnevno odpoved, naj jo respektira tudi vodstvo in potem naj stopi namesto novega § 14 stara določba s 14 dnevno odpovedjo. Mayer je nato izjavil, da ne nasprotuje temu, pač pa je končna rešitev zadeve odvisna od generalnega ravnateljstva na Jesenicah, ki je zahtevalo resolucijo delavstva. Obljubil je nato, da bo priporočal ravnateljstvu, da ostane v tej zadevi stvar pri starem. Upati je torej, da pride rešitev še tekom tega meseca. Mayer je obljubil, da obvesti N. D. O. v odgovoru, in tedaj se skliče zopet sestanek, na katerem se bo pojasnil ta odgovor. — V nadaljnjem je govornik kazal na lep napredek N. D. O. v Škedenju. Število članov se množi od dne do dne, stem pa tudi raste odgovornost za organizacijo. Člani naj nikar ne mislijo, da je organizacija pijavka, ki hoče delavstvo izsesavati, ne, organizacija ima le namen braniti interese delavstva. Medsebojnega zaupanja je treba. Ob vsaki priliki veste, kje je treba trkati — pri N. D. O., in teh prilik bo dovolj, saj je vsakomur očividno, da vodja podjetja naravnost sovraži slovensko delavstvo. Bahal se je, da je 10 let tu, pa ne govori niti besedice slovensko. Rekel je, da ima med delavstvom svoje špione, ki mu donajajo vse na ušesa. Slovensko delavstvo bi rajrajši zamenil z Nemci. Ker Mayer torej ne sovraži delavcev samo zato, ker so delavci, temveč tudi zato, ker so Slovenci, pač ni kaj dobrega pričakovati od njega. Zato naj se pa delavstvo tudi čim tesneje oklene N. D. O., kjer bo vedno našlo stalne opore. Pa naj potem le lažejo in obrekujejo socialisti, kakor hočejo, saj vemo, da delajo to le zato, ker so dotlej, dokler ni bilo N. D. O., lahko delali z delavstvom, kar so hoteli, sedaj pa ne več. Le zapomni naj si vsak, da se je smatralo delavstvo, dokler ni bilo N. D. O. za pse, ki so samo lajali, ali sedaj bodo pa ti „psi“ tudi grizli! Ravno tako sovraži tudi Mayer N. D. O., ker ne more delati z delavstvom, kakor bi se mu zljubilo, ker mu N. D. O. gleda na prste. Zato pa je treba, da se organizacija razširi in okrepi. Ko bodo vsi ti tisoči slovenskega delavstva organizirani, potem bo tudi konec današnjim razmeram in začelo se bo boljše življenje v Trstu. — Po živahnem odobravanju, ki je sledilo govornikovim besedam, je predsednik konsumne zadruge v Trstu tov. Možeta govoril o razmerah konsumne zadruge. Želel je, da bi se izrekle eventualne pritožbe, da se vidi, ali so upravičene, in želje da se jim ugodijo, kolikor je le mogoče. Pritožeb ni bilo nikalih. Govornik je prelagal, da navzoči člani konsumne zadruge v Škedenju izvolijo v zadrugi odbor enega ali dva člana, ki bodita popolnoma ne-ristranska in naj sporočata želje članov odboru. Na predlog tov. dr. Mandića se je izvolil na tem sestanku samo eden zastopnik, Josip Batšek, na drugem sestanku izvoli druga partija drugega zastopnika. Ko je nato tov. Možeta še poudaril potrebo medsebojnega zaupanja ter izključitev vseh osebnosti in je strokovni tajnik v kratkem razvil načrt svojega delovanja ter pozivljalk sklanemu de-u, je predsednik zaključil sestanek.

d— **Družinski večer N. D. O.** Vajenska skupina N. D. O. v Ljubljani ponovi v ponedeljek, dne 21. t. m., ob pol 8. zvečer v ljubljanskem Mestnem domu.

Ob tej priliki se ponovi tudi pri prvem družinskem večeru tako imenitno uspela igra „Divji lovec“. Del čistega dobička je namenjen naši prepotrebni šolski družbi. Z veseljem pozdravljamo ta korak vajenske skupine in ji želimo iz vsega srca popolnega uspeha. Od narodnega občinstva pa pričakujemo najobilnejše udeležbe pri tem večeru. — Eno željo pa imamo: Ljubljana in Trst nista tako hudo oddaljena, da ne bile mogoče ožje zveze. Zakaj ne bi prišla vajenska skupina ljubljanska enkrat v Trst? Prepričani smo, da bi bila gledališka dvorana v tržaškem Narodnem domu nabito polna. Gledali bomo torej, da se ta želja izpolni takoj, ko poteče letošnja gledališka sezona, in tedaj bomo gotovo z največjim veseljem sprejeli v Trstu nađebudno našo mladino ljubljansko.

d— **Mamzelle Nitouche** (Santarellina). To krasno opereto, ki je pri premijeri dosegla velik uspeh, ponovi Šentjaskobka Čitalnica prihodnjo nedeljo, dne 20. t. m., na splošno zahtevanje v gledal. dvorani „Nar. doma“. Začetek točno ob 3 in pol pop. Vstopnice za organizirane delavce se dobe v našem uradu. Tovariši! Udeležite se te krasne predstave v velikem številu.

d— **Češko narodno-socialno delavstvo** se prav živo zanima za razvoj naše N. D. O. v Trstu in sploh med južnimi Slovani. Smichovska „Neodvislost“ je priobčila v svoji zadnji številki s prav toplim umevanjem našega položaja nadahnjeno vest o sijajnem našem shodu dne 21. prosinca, katerega sta se udeležila tudi predsednik osrednjega izvrševalnega odbora češke narodno-socialne stranke tov. Klečak in tov. Kral. List se izraža zelo ugodno o nameravani zvezi čeških in jugoslovanskih strokovnih organizacij ter pravi: „To bo slovenska internacionala. Cela vrsta zadev je tu skupnih: name-

(Dalje na četrti strani.)

Književne novosti:

GREGOR IČ: **Poezije**, zv. IV. K 2.20
vezano „ 3.20
GOVEKAR: **„Dobra gospodinja“**,
gospodarska knjiga za naše mlade
gospodinj, vezano 2.80
„**Štiri ruske slike**“, povesti —60
BENEŠ: **„Brodkovski odvetnik“**. 1.50
Kip Gregorčiča 4.—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST

Nakiti za dvorane in vrte pri zabavah

v belo-modro-rdečih barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.

Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v

lovanski knjigarni in papirnici

Josip Gorenjec

TRST. — Ulica Valdirivo 40.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

5. marca parnik „Argentina“ Nowi-York via Patrasso-Palermo.

3. marca parnik „Columbia“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Pal mas.

Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi inštalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.

Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molin Piccolo št. 2. ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Člani „N. D. O.“! Pozor!

V trgovini jestvinami

ANTON ŽERJAL, v ulica BELVEDERE št. 3.

in v Filijalki **A. ŽERJAL**, v ul. Commerciale št. 18. dobite vsi K 1.— blaga zaston ako nakupite za K 50.— blaga. Na zahtevo pošlje blago na dom.

Telefon št. 699.

Telefon št. 699.

VINKO SKERK

PEKARNA in -
SLADČIČARNA

TRST, ul. Acquadotto 15,
podružnica ul. Miramare 9.

V moji pekarni se vdobi vsaki dan trikrat frišen kruh in se dovaža vsak čas tudi na dom. Dobi se tudi najfinejše moke iz najboljših mlinov biškote in posebno pa specialiteto za čaj. — Dobi se tudi veliko izbero buteljlk ruma in vsake vrste čaja ter vse to po najnižji ceni. Spuštovanjem **VINKO SKERK**.

Filip Ivanišević

: zaloga dalmatinskega vina :

lastni pridelek v Jesenicah pri Omlšu

v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudeeche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst

Slovani! Tovariši!

Dajam Vam naznanje, da sem odprl

**„ novo slovensko „
BRIVNICO**

v ulici del Bosco št. 1.

vogal Piazza Barriera vecchia

Toplo se priporočam slav. občinstvu za mnogo-grobojen obisk. Jamčim za čisto in dobro postrežbo. SVOJI K SVOJIM!

S spoštovanjem **Miroslav Kovačič**, brivec.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

žganjarno

ulica Petronio številka 1.

A. B

Tovariši N. D. O.

Veliko zalogo klobukov, dežnikov, kravat, nogovic itd.

je odprl naš rojak

K. CWENKEL

TRST, CORSO ŠT. 32

Ker je to edina slovenska trgovina te stroke, priporočamo jo Vam v obisk. — Svoji k svojim!

Zaloga likerjev v sodčkih in buteljlkah

Jakob Perhac

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najlaesjih in starih vin v buteljlkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodiš na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Članom N. D. O. pozor!

Poslužite se vsi ur in zlatanine

v ulici del Rivo 26

Velika zaloga žepnih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Izvršuje vsako popravo, ter jamči za 2 leti.

Članom N. D. O. so znižane cene.

udani **Alojz Povh, urar.**

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

Campo Belvedere št. 2

kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščičice, potice itd.

Udani **Filip Trobec.**

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes!

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodajalne: ulica Bosco 17.

: Telefon: št. 23-21. :

II. ul. Miramare

III. v Škedenju.

Čisti dobiček tega vašega prvega go-

spodarskega podjetja je namenjen le

Vam in Vaši sveti stvari!

ščanje delavstva, potna podpora, vzajemna pomoč pri velikih stvarkih in izključitvah, ustanovitev skupnega osrednjega obrambnega zaklada za te boje, izdajanje strokovnega lista v večih slovanskih jezikih itd. Začetek je narejen, le hitro na delo! Tako pravi, „Neodvislost“ in ravno tako pravimo tudi mi: Le hitro na delo!

g— **Naše gledališče.** V nedeljo, dne 21. t. m. ob 7 in pol zvečer — Otok in struga, po znanem domačem dramatičnem umetniku Borštniku dramatiziran roman našega prijatelja dr. Ivane Tavčarja. Gostuje g. Danilo iz Ljubljane.

Organizacijske zadeve.

o— **Odbor skupine N. D. O. „Lloyd“** ima svojo sejo v soboto, dne 19. t. m., ob 8. zvečer v društvenih prostorih pri sv. Jakobu.

o— **Odbor skupine N. D. O. „linoleum“** ima svojo sejo v torek dne 22. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih pri sv. Jakobu.

o— **Skupna seja vseh skupinskih odborov**, pripadajočih krajevnim skupinam Sv. Jakob, se vrši v soboto, dne 26. t. m. ob 8. zvečer v društvenih prostorih pri sv. Jakobu.

Strokovni tajnik.

o— **Društveni sestanek krajevnega skupine N. D. O. „Škedenj“** se vrši v soboto, dne 19. t. m. v prostorih „Gospodarskega društva“ v Škedenju. Med drugimi je na dnevnem redu volitev drugega odposlanca v odbor konsumne zadruge. Člani, udeležite se tega sestanka v čim najobilnejšem številu.

o— **Združena skupina sv. Marka in „Štrudolfa“**. Podpisani vam tem potom vse tovariše — odbornike in njih namestnike za v soboto 19. t. m. točno ob 7 in pol uri zvečer v prostore N. D. O. (Campo S. Giacomo 5, I.) na jako važno posvetovanje.

Tovariši! Udeležite se polnoštevilno, kajti sobotno posvetovanje imelo bo jako važnih stvari in dnevnem redu.

Prosim naj nihče ne manjka.

Predsednik.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. — (Socijalna demokracija in kapitalisti). Vodja tukajšnje socialne demokracije oče Čobal, kateri je pa vse drugo poprej, kakor to, kar mu je njegov poklic, in njegov adjutant Repovž, sta svojo barvo popolnoma premenila. Prvi se tako vedno druži z rudniško gospodo, in drugi mu seveda verno sekundira. Pokazala sta to že pri občinskih volitvah, kakor tudi sedaj pri volitvah v krajni šolski svet. Mož, seve sam kapitalist, se ne briga za delavce, katerih zaščitnik naj bi bil. Razpolagati s tujim denarjem je lahko, kaj ne „šef“ konsumnega društva, bolje rečeno gospodar svoje trgovine? Vprašati te hočemo: „Miha, kdo ima ključke od konsumnega premoženja?“ Kaj ne ti in tvoja rejenka. To je življenje: tebi 150 kron, tvoji rejenki pa 60 kron. Lahko se trdi, da se ti godi kot paši: Prvič lepa plača, drugič lepo stanovanje v taki palači, to niso mačkine solze, ampak so solze in grenko zasluženi novci ubogih trpinov. To so žulji tistih, katere bi imel braniti pred izkoriščevanjem. Pa ti jih niti več nočeš spoznati, da si jim oče, da si jim bil pred leti dobra opora. Sedaj ko si si pa že precej napolnil, mesto da braniš delavstvo, se pa družiš s tistimi, ki delavstvo le izsesujejo, ker si tudi sam jim postal enak. Pokazalo se je to dné 5. t. m., ko so imeli steklarski mojstri plesno veselico v rudniški restavraciji. Bile so povabljene same boljše rodbine. Bil je pa tudi tu slučaj, da so bili povabljeni samo nemškutarji. Seveda jih je v Zagorju le malo: Schweiger, Intihar, Rossi in pa tisti, ki je privandral iz „nemškega“ spodnjega štajerskega št. Pavla pri Preboldu. V dvorani, kjer se je vršila zabava, so bili videti napisi: „Heil deutsche Arbeiterschaft“

von Nordpol bis zum Adriastrand. Heil und Sieg“ i. t. d. Tudi se je neki Lun izjavil proti steklarskim pomočnikom, da se ne smejo udeležiti veselice ta večer, ker pridejo samo „bessere Herrschaften“. Da si ravno so se udeležili v istini nemškutarji polnošt vilno, je bilo vseeno še polno praznote. Rudniški ravnatelj je bil prav dobro razpoložen za ples, ne vem ali je bil Miha tudi. Kaj ne, kako se časi menjajo, pred leti je bil dober tobak, če ga je bilo le za čik, sedaj pa se lahko udeležuješ zabav, kjer se kade samo fine smotke.

V ponedeljek dné 7. t. so imeli pa steklarski in steklobruški pomočniki svojo plesno veselico v Dolenji vasi pri Robavsu. Bila je udeležba tohka, da ni bilo možno plesati, bilo je še izven salona v gostilni polno udeležencev. Tu ni bilo videti onih finih nemškutarjev, kakor tudi ne tistega, ki je nekdanje slovensko rad govoril, ko ni drugega znal. Kje bi bila udeležba za te Miha bolj primerna, ali pri kapitalistih, ali pri ubogih delavcih? Po moji pameti bi se moral vodja delavcev pokazati kot tak, ne pa da bi se izogibal delavstva. Da bi se le kmalu zasvitalo in bi se ubogi delavec zbudil iz zimskega spanja ter bi izpoznal, kdo je tista pijavka, ki ga izsesava do zadnje kaplje krvi.

Pa kaj bomo to Miha očitali, on je sedaj kapitalist in mu ni mnogo na tem ako danes ali jutri mora odstopiti vso stvar komu drugemu. Ko bi le delavstvo hotelo izpregledati, pogladi bi takoj Čobala, kateri izdaja delavstvo nemškutarskemu kapitalizmu, mesto da bi ga varoval.

Delavstvo naj sodi v tej stvari samo in potem naj zakliče soglasno: proč s Čobalom! Poglejte malo nazaj do leta 1889, ko še nismo imeli socijalno demokratske stranke v Zagorju. Bil je štrajk, ki so ga uprizorili delavci sami in so tudi dosegli, kar so zahtevali. Sedaj, ko je doslega beda ubogega ljudstva vrhunec, se ne doseže nič, akoravno je Čobal v Zagorju. Samo ob sebi je umevno, da človek, kateri je podoben nožu, ki reže na obe strani, ne more zadostiti svoji dolžnosti napram delavstvu. Ako je kapitalist, ostane pač delavec na strani. In ako ustreza kapitalistu, ne more ustreči tudi delavcu. Proč torej z vašo pijavko Čobalom, naj gre h kapitalistom, katerim se sedaj klanja.

Zagorski narodni delavec.

DAROVI.

d.— Za „Narodnega Delavca“ je daroval Fran Zmet 3 K, ker je našel na plesu N. D. O. izgubljen zimsko suknjo. Hvala!

K plesu N. D. O. v Skednju sta še darovala: Sedej I. K 2—, Slokovič N. 40 stot.

Pri pustnem plesu Z. J. Ž. v Kanalu se je nabralo za štrajkujoče v Puli svota K 870, katero sta nabrala tovariša Rustija in Bizjak. Posnemajte jih!

Tov. Bras je daroval, ker se ni mogel udeležiti pustnega velikega plesa N. D. O. K 110.

Pri veselici pevskega društva „Danica“ v Kozini je nabral tov. Sosič med kolegi 21 kron za „Nar. Delavca“ ker se niso mogli udeležiti plesa N. D. O. v Trstu. — Najprišrenejša hvala!

Za srečolov na plesu N. D. O. so darovali: g. Mankoč, lesni trgovec 1 vazo, 1 sliko in 1 škatljo biškotov, g. Antončič botiljko tropinovca in botiljko vina, gostilna članov N. D. O. 8 botiljk vina, Neimenovan pa več igrač. Hvala darovalcem!

Preplačali so vstopnino pri velikem plesu na pustni torek: Miler, Žiberna, Golč, I. L., Modic po 1 krono, Dr. Mandić, Prijatelj I. P. po 10 kron. Železnik, dr. Slavik, Bizjak, vodja kons. zadr. N. D. O. po 2 kroni, Prof. Mandić 3 K. Mar. Ambrožič 40 st. Franciška Požar 20 st.

Obenem se pa tudi zahvaljujemo sl. rojanski godbi za njeno neumorno sviranje,

ki je mnogo doprineslo k lepšemu uspehu cele prireditve.

Skupina N. D. O. v prosti luki je priredila svoj ples dne 23. m. m. Ob tej priliki se je med člani veselicega odbora ko se je lpsala plesna dvorana v Rojanu, nabrlo za „Narodnega Delavca“ K 282. Od čistega dobička, ki ga je d. prinesel ples, se je darovala l. pa svota K 1130. Darovali so: Mezgec 60 st., Gustinčič M. 60 stot., Skrinjar 40 st., Bonefačič 60 st., Mavrič 1 K, Neimenovan 60 st., Princ 40 st., Krablj 40 st., Ravbar 20 st., Turk star. 40 stot., Jelušič 1 K, La r-nčič 1 K, Feruga 20 st., Branko 1 K, Znid-ršič 2 K, Lun 1 K. — Vsem darovateljem najpriručnejša hvala in da bi našli čim največ posnemovalcev!

Listnica uredništva.

Opozorjam ponovno vse dopisnike, naj pošiljajo depise tako da jih dobimo zadnji čas v četrtek zjutraj, če pa le mogoče, pa že prej, ker jih moramo sicer oddati do prihodnje številke.

Pula, Ljubljana: Zakaj nikake vesti? Ali je vse pomrlo?

Urednik.

Odgovorni urednik: ŠTEFAN KOS.
Listnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

Zadružna gostilna članov N. D. O.

TRST, vogal ul. Ghega-Carradori.
(Bizu južnega kol dvora.)

Toči izvrstno istrsko, vipavsko in dalmatinsko vino (opolo) ter kraški teran. Pivo budjejeviško. Kuhinja domača. Priporočamo tovarišem članom in cenjenemu občinstvu.

Pekarna in slaščičarna

Benedikt Šuban

TRST, - ulica dell'Istria št. 12. - TRST

je preskrbljena s kruhom lastnega izdelka in veliko izbero vsakovrsne meke in mandorlate najboljše vrste. Svež kruh 3-krat na dan.

Postrežba na dom

— Pekarna i slaščičarna —

Josip Pahor - Trst

ulica Madonnina št. 39.

ima na razpolago slav. občinstva 3-krat na dan svež kruh lastnega izdelka, vsakovrstno meko, raznovrstne sladčice in izdeluje najboljše biškote. — Sprejema naročila za torte, pince, potice itd., ter postr. že na dom. Telefon št. 1190.

Josip Stolf

mizarski mojster, TRST, ul. ca Belvedere št. 8. izdeluje vsakovrstna mizarska dela

Podpisani priporoča sl. občinstvu in članom „N. D. O.“ svojo

Pekarno, slaščičarno in tov. biškotov

v ulici del Belvedere št. 57.

kjer ima na razpolago

vedno svež kruh

raznovrstne sladčice in najfinejše likerje. Sprejema tudi naročila za torte, potice, pince itd.

Udani

LOVRENO REBULA.

Na novo urejena

: Pekarna Karol Trošt :

TRST, - Campo S. Giacomo št. 20. - TRST

(nasproti cerkve sv. Jakoba)

ima na razpolago vedno svež kruh, vsakovrstne sladčice, čokolado itd., kakor tudi najfinejše likerje.

VELIKA IZBIRA

raznovrstnih oblek

za moške, ženske in otroke. . . .

Bohinec & Co.

Via delle Torri 2 - TRST - Via S. Lazzaro 17 (za cerkvijo sv. Antona nov.)

Za zimo lepe in dobre suknje, kožuhe itd.

— Priznana nizke, stalne cene. —

POZOR! Člani N. D. O. dobijo poseben popust.

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Za zmanjšanje v kratkem času svojo sedanjo veliko zalogo blaga, odločil sem se

vse cene zelo znižati.

Obleke za moške in dečke, suknje: Paltó, Ulster, Raglan, jopice, zimske jopice (sacchettoni), telovnike, hlače, jopice, spodnje hlače, srajce, nogovice, rokavice, čepice itd.

Izgotavljajo se moške obleke po meri od K 28—80 in z dostavljenega lastnega blaga t. j. samo delo K 16, 18 in 20. **Časna krojačnica.**

Govori se slovensko.

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPUJE IN PRODAJA

VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTÉ, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Escompt menic in inkaso, borzna naročila

SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem žrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4 1/4 0 VLOGE NA KNJIŽICE

— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —

VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. . . .

STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
DOKUMENTOM VKRCANJA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzjavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.